

ŞEHİR DİPLOMASİSİ VE KARDEŞ ŞEHİRLER: ALANYA ÖRNEĞİ

BURAK BAŞKAN*

1648 tarihli Vestfalya Antlaşması, modern uluslararası diplomasi-
nin başlangıcı olarak kabul edilir. Oysa bunun çok öncesinde
de oldukça zengin bir diplomasi geleneğinden söz etmek müm-
kündür. Yüzyıllar boyunca diplomasi, klasik Yunan şehirleri ve
Atina diplomasisinden Rönesans Dönemi İtalyan şehir devletle-
rine kadar büyük oranda şehirler tarafından yürütülmüştür. Di-
ğer yandan Vestfalya Antlaşması ile ortaya çıkan devlet-merkezli
uluslararası ilişkiler anlayışı, her zaman insan eyleminin merke-
zinde bulunan şehirlerin geri plana düşmesine sebep olmuş ve
diplomatik kapasitelerini büyük ölçüde budamıştır (Marchetti,
2021: 1-3). Nihayet yirminci yüzyılın ikinci yarısında ivme kaza-
nan küreselleşme süreci, devletlerarası ilişkileri kökten değiştir-
miş, yerel yönetimler arasında da ülke sınırlarını aşan bir bağın
tekrar ortaya çıkmasını sağlamıştır. Uluslararası ekonomik ve
politik süreçlerin 1970’li yılların ikinci yarısında yaşadığı derin
krizlerin ardından, 1980’lerden başlayarak yeni küresel işbirliği
arayışları gündeme gelmiştir. Bu dönemde devletlerin sınırları-
nın daralması, yerel yönetimleri ön plana çıkarmıştır. Yerel yö-
netimlerde güçlenme, yerelleşme/yerindeleşme, bölgeselleşme ve
şehirleşme ile çoğulcu ve katılımcı demokrasi, bu dönemin hâ-
kim belirleyicileri haline gelmiştir (Yaylı & Gönültaş, 2018: 274).

* Dr. Öğr. Üyesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi, burak.baskan@erzurum.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2885-5911

Yirminci yüzyılın şehir enternasyonalizmini iki ana döneme ayırmak mümkündür. On dokuzuncu yüzyılın sonunda başlayıp yirminci yüzyılın ortalarında sona eren ilk dönemde, hızlı endüstrileşmenin bir sonucu olarak 'kentsel' sorunlar ortaya çıkmış, yeni iletişim ve ulaşım teknolojileri sayesinde bu sorunlar uzak mesafeler arasında tartışılır olmuştur. 1970'lerin sonunda başlayıp günümüze kadar uzanan ikinci dönemde ise yerel yönetimler, yerel refahın başka yerlerde alınan kararlara (yabancı hükümetler veya çok uluslu şirketler tarafından) bağlı olduğunu kabul etmişler ve bu kararları yerel ve ulusal sınırların ötesinde hareket ederek (kentsel girişimcilik, yerel dış politika ve yerel yönetimin Avrupalılaşması veya uluslararasılaşması yoluyla) etkilemeye çalışmışlardır (Clarke, 2010: 174). Böylece yerel yönetimler, uluslararası arenanın birer aktörü konumuna yükselmişler ve geliştirdikleri şehir diplomasisiyle yerel çıkarlarını ulusal sınırların ötesinde gözetmeye başlamışlardır.

Şehir diplomasisi, şehirlerin kendilerini ve çıkarlarını karşılıklı olarak temsil etmek amacıyla uluslararası siyaset sahnesindeki aktörlerle ilişkiye girdikleri kurumlar ve süreçler olarak tanımlanabilir. Böyle bir tanımdan hareketle şehir diplomasisi, şehirleri kilit aktörler olarak kabul etmekte ve uluslararası ilişkileri âdem-i merkezileştirmektedir. Belediye başkanları ise şehirlerinin uluslararası ilişkilerinden sorumlu olmalarından dolayı şehir diplomasisinin ana yürütücüleri olmaktadır (Van der Pluijm & Melissen, 2007: 11). Böylece şehir diplomasisi, hem devletlerin yürüttüğü uluslararası diplomasinin önemli bir alternatifi hem de bu diplomasinin bir tamamlayıcısı olabilmektedir. Diğer taraftan yerel yönetimlerin uluslararası ilişkilerde devletlere nazaran önemli avantajları vardır: Öncelikle yerel yönetimler, silah gücünü uluslararası ilişkilerde bir tehdit